

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

SEKCJA CZWARTA

SPRAWA P.K. przeciwko. POLSCE

(Skarga nr 43123/10)

WYROK

STRASBURG

10 czerwca 2014 roku

Ten wyrok uprawomocni się na warunkach określonych w Artykule 44 § 2 Konwencji. Może podlegać korekcie wydawniczej.

W sprawie P.K. przeciwko Polsce,

Europejski Trybunał Praw Człowieka (Seksja Czwarta), zasiadając jako Izba w składzie:

Ineta Ziemele, *Przewodnicząca*,
Päivi Hirvelä,
Ledi Bianku,
Nona Tsotsoria,
Paul Mahoney,
Krzysztof Wojtyczek,
Faris Vehabović, *sędziowie*,

oraz Fatoş Aracı, *Zastępca Kanclerza Sekcji*,

Obradując na posiedzeniu niejawnym w dniu 20 maja 2014 roku,

Wydaje następujący wyrok, który został przyjęty w tym dniu:

POSTĘPOWANIE

1. Sprawa wywodzi się ze skargi (nr 43123/10) wniesionej do Trybunału w dniu 19 lipca 2010 roku przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie Artykułu 34 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności ("Konwencja") przez obywatela Polski, Pana P.K. ("skarżący").

2. Skarżący, któremu przynano pomoc prawną, reprezentowany był przez Pana P. Sendeckiego, adwokata prowadzącego praktykę w Lublinie. Rząd polski („Rząd”) był reprezentowany przez pełnomocnika, Panią J. Chrzanowską, z Ministerstwa Spraw Zagranicznych.

3. Skarżący sformułował zarzut, że polskie władze nie podjęły skutecznych działań w celu egzekucji jego prawa do kontaktów z synem, co stanowiło naruszenie jego praw gwarantowanych na mocy Artykułu 8 Konwencji.

4. W dniu 21 stycznia 2013 roku skarga została zakomunikowana Rządowi. Wydano także decyzję o łącznym rozpoznaniu skargi co do meritum i dopuszczalności (Artykuł 29 ust. 1). Ponadto, w dniu 20 maja 2014 roku zezwolono skarżącemu *ex officio* na anonimowość na podstawie Reguły 47 ust. 4 Regulaminu Trybunału.

STAN FAKTYCZNY

I. OKOLICZNOŚCI SPRAWY

5. Skarżący urodził się w 1978 roku i mieszka w Bychawach.

A. Postępowanie rozwodowe i postępowanie w przedmiocie ustalenia kontaktów z dzieckiem

6. Skarżący zawarł związek małżeński w 1999 roku. W 2001 roku jego żona urodziła P.

7. W grudniu 2001 roku skarżący wniósł pozew o rozwód do Sądu Okręgowego w Lublinie. W piśmie procesowym wniósł o powierzenie władzy rodzicielskiej matce wraz z ustaleniem miejsca pobytu dziecka przy matce. Skarżący podniósł, że nie jest ojcem biologicznym P.

8. Jednocześnie skarżący wszczął odrębne postępowanie o zaprzeczenie ojcostwa P. Na mocy kolejnego postanowienia jego powództwo zostało oddalone, ponieważ ustalono na podstawie badań DNA, że skarżący jest rzeczywiście ojcem dziecka.

9. W dniu 6 maja 2002 roku skarżący wystąpił do sądu, przed którym toczyło się postępowanie rozwodowe, z wnioskiem o powierzenie mu wykonywania władzy rodzicielskiej nad dzieckiem i ustalenie miejsca pobytu dziecka przy skarżącym oraz pozbawienie matki władzy rodzicielskiej. Rząd stwierdził, że skarżący wniósł następnie o umieszczenie dziecka w Domu Dziecka. Skarżący zakwestionował powyższe. Podniósł, że jego intencje zostały niewłaściwie odebrane.

10. W dniu 28 października 2003 roku sąd rozwiązał związek małżeński skarżącego przez rozwód. Sąd orzekł, że obie strony ponoszą winę za rozpad małżeństwa. Sąd powierzył obu stronom sprawowanie władzy rodzicielskiej i ustalił miejsce zamieszkania P przy matce chłopca. Skarżącemu przyznano prawo do kontaktów z dzieckiem w każdą trzecią niedzielę miesiąca w godzinach 10:00-12:00 w miejscu zamieszkania matki oraz w jej obecności.

11. W pisemnym uzasadnieniu wyroku sąd wskazał, że zachowanie skarżącego budziło wiele wątpliwości. Sąd odniósł się do bezpodstawnie wniesionego przez skarżącego powództwa o zaprzeczenie ojcostwa oraz wyraził opinię, że skarżący nie jest faktycznie zainteresowany utrzymaniem bliskiego kontaktu z synem.

12. Skarżący wniósł apelację. W dniu 18 maja 2004 roku Sąd Apelacyjny w Lublinie oddalił apelację. Wyrok w sprawie rozwodowej stał się prawomocny.

B. Egzekucja kontaktów z dzieckiem

13. Następnie pojawiły się trudności w zakresie wykonania postanowienia dotyczącego kontaktów z dzieckiem, ponieważ matka stale odmawiała respektowania jego zapisów.

14. W dniu 25 września 2006 roku skarżący wszczął postępowanie w sprawie wykonania kontaktów z dzieckiem ustalonych w wyroku orzekającym rozwód. W dniu 29 listopada 2006 roku sąd przesłuchał skarżącego w związku z tym postępowaniem. Skarżący nie pamiętał, kiedy ostatni raz widział syna.

15. Matka została przesłuchana w dniu 17 stycznia 2007 roku. Zeznała przed sądem, że skarżący odwiedził syna po raz pierwszy w 2006 roku, krótko po tym, jak wystąpiła o zwiększenie kwoty alimentów. W jej opinii skarżący nie interesował się dzieckiem.

16. Postanowieniem z dnia 28 czerwca 2007 roku Sąd Rejonowy w Lublinie wyznaczył matce dziecka miesięczny termin do wykonania czynności, o jakiej mowa w wyroku orzekającym rozwód w przedmiocie realizacji kontaktów skarżącego z P. Sąd orzekł, że w sytuacji, gdy będzie ona nadal uniemożliwiała kontakt z dzieckiem, zostanie ukarana grzywną w wysokości 600 zł.

17. W lipcu 2007 roku skarżący zwrócił się ponownie do sądu, by ten podjął działania w celu przymuszenia matki do współpracy z nim oraz realizacji kontaktów z dzieckiem. W dniu 25 września 2007 roku Sąd Rejonowy w Lublinie nie zwolnił skarżącego od obowiązku uiszczenia opłaty sądowej od wniosku.

18. W październiku 2007 roku skarżący podniósł przed Sądem Rejonowym w Lublinie zarzut odnoszący się do postępowania matki. W odpowiedzi został poinformowany, że organy ścigania nie sprawują nadzoru nad wykonaniem orzeczeń sądów cywilnych.

19. W dniu 17 grudnia 2007 roku Sąd Rejonowy w Lublinie ukarał matkę grzywną w wysokości 600 zł za uniemożliwianie skarżącemu kontaktu z P oraz wyznaczył ponownie miesięczny termin do wykonania czynności z zagrożeniem grzywną w wysokości 700 zł. w razie gdyby tej czynności nie wykonała.

20. W następstwie kolejnego wniosku skarżącego, postanowieniem z dnia 9 kwietnia 2008 roku ten sam sąd nałożył na matkę grzywnę w wysokości 700 zł oraz wyznaczył ponownie miesięczny termin do wykonania obowiązku umożliwienia kontaktu z dzieckiem pod rygorem grzywny w wysokości 800 zł.

21. W dniu 1 lipca 2008 roku Sąd Rejonowy w Lublinie ustanowił kuratora celem sprawowania nadzoru nad realizacją kontaktów z dzieckiem ustalonych w wyroku rozwodowym. Sąd uznał, że kurator powinien asystować skarżącemu przy każdej wizycie u dziecka zgodnie z terminami określonymi w wyroku.

22. W dniu 26 sierpnia 2008 roku matka P złożyła do sądu wniosek o ograniczenie władzy rodzicielskiej skarżącemu oraz zmianę ustaleń co do kontaktów skarżącego z synem poprzez ich zakazanie.

23. W dniu 17 września 2008 roku sąd ukarał matkę grzywną w wysokości 800 zł. za dalsze uniemożliwianie kontaktu syna z ojcem oraz wyznaczył ponownie miesięczny termin do wykonania czynności z zagrożeniem grzywną w wysokości 1.300 zł. w razie gdyby tej czynności nie wykonała

24. W dniu 22 września 2008 roku skarżący wniósł do sądu o ustalenie miejsca pobytu dziecka przy nim oraz zapewnienie matce prawa do kontaktów.

25. W dniu 25 września 2008 roku sąd pozostawił kolejny wniosek skarżącego o ukaranie matki grzywną bez rozpoznania, mając na względzie postanowienie wydane w dniu 17 września 2008 roku (zob. paragraf 23 powyżej).

26. W dniu 21 grudnia 2008 roku Sąd Rejonowy w Lublinie oddalił wniosek skarżącego z dnia 22 września 2008 roku (zob. paragraf 25 powyżej), stwierdzając, że dziecko ma zapewnione dobre warunki mieszkaniowe w domu matki oraz czuje się z nią bezpiecznie. Skarżący nie wniósł zażalenia na to postanowienie.

27. W dniach 12 lutego, 5 marca, 16 kwietnia oraz 10 grudnia 2008 roku skarżący zwrócił się do Sądu Rejonowego w Lublinie z wnioskiem o podjęcie bardziej stanowczych środków egzekucyjnych. Skarżący stwierdził, że nie ma kontaktu z synem oraz że zastosowane środki są nieskuteczne.

28. W dniu 26 stycznia 2009 roku matka P. wystąpiła do Sądu Rejonowego w Lublinie z wnioskiem o pozbawienie skarżącego władzy rodzicielskiej. Stwierdziła, że skarżący przez wiele lat nie interesował się dzieckiem oraz że dziecko się go boi, po tym jak sprowokował awanturę w szkole.

29. W dniu 1 lipca 2009 roku Sąd Rejonowy w Lublinie zlecił kuratorowi sądowemu odebranie matce dziecka w celu realizacji ustaleń dotyczących kontaktów, by umożliwić spotkanie z ojcem.

30. W dniu 16 sierpnia 2009 roku kurator sądowy stawiał się w asyście skarżącego w mieszkaniu matki, by ten spotkał się z dzieckiem. Nikt nie otworzył drzwi. W dniu 18 sierpnia 2009 roku kurator zawiadomił prokuratora o utrudnianiu kontaktów ojca z dzieckiem przez matkę.

31. We wrześniu 2009 roku skarżący ponownie zwrócił się do sądu z wnioskiem o podjęcie bardziej stanowczych środków, by mógł on skutecznie korzystać ze swoich praw do kontaktów z dzieckiem. W odpowiedzi z dnia 16 września 2009 roku Sąd Rejonowy w Lublinie poinformował skarżącego, że postanowienie dotyczące egzekucji kontaktów z dzieckiem z dnia 1 lipca 2009 roku pozostaje w mocy i ma zastosowanie

do każdej kolejnej próby podjętej przez skarżącego w celu realizacji kontaktu z synem.

32. W dniach 20 września oraz 18 października 2009 roku kurator sądowy stawiał się w ustalonym terminie, by asystować skarżącemu przy realizacji comiesięcznych spotkań z synem, lecz skarżący był nieobecny.

33. W dniu 28 października 2009 roku skarżący poinformował sąd, że w dniu 16 sierpnia 2009 roku kurator sądowy pojechał z nim do mieszkania matki. Matka odmówiła otwarcia drzwi i nie wyraziła zgody na spotkanie skarżącego z dzieckiem. Skarżący stwierdził, że kurator pozostał bierny wobec sprzeciwu matki. Następnie, zwierzchnik kuratora sądowego poinformował skarżącego, że żadne kolejne próby asystowania mu przy spotkaniach z synem nie będą przeprowadzane, ponieważ ostatnia zakończyła się niepowodzeniem. Ponadto, poinformował skarżącego, że uważa jego sprawę za zakończoną i przekazuje akta do sądu.

34. W dniu 8 października 2009 roku ten sam sąd odrzucił wniosek skarżącego o egzekucję kontaktów z dzieckiem, powołując się na postanowienie wydane w dniu 1 lipca 2008 roku, które nadal obowiązywało (zob. paragraf 22 powyżej). Ten sam sąd wydał analogiczne postanowienie w dniu 12 stycznia 2010 roku odnosząc się do nowego wniosku skarżącego o zlecenie kuratorowi sądowemu przymusowe odebranie małoletniego w celu wykonania postanowienia regulującego kontakty z dzieckiem. W dniu 21 grudnia 2009 roku Sąd Rejonowy w Lublinie oddalił wniosek skarżącego o zmianę zawartego w wyroku orzekającym rozwód orzeczenia o władzy rodzicielskiej i sposobie jej wykonywania przez ustalenie miejsca zamieszkania małoletniego syna wnioskodawcy i uczestniczki przy ojcu.

35. W dniu 17 stycznia 2010 roku kurator asystował skarżącemu. Ponownie, nikt nie otworzył drzwi do mieszkania matki. Kurator wezwał Policję. Funkcjonariusze stawili się, jednak podjęta przez nich interwencja była bezskuteczna, ponieważ nikt nie wpuścił ich do środka. Kurator ponownie zawiadomił prokuratora o zachowaniu matki.

36. W dniu 20 stycznia 2010 roku skarżący złożył kolejny wniosek o udzielenie asysty.

37. W dniu 29 marca 2010 roku sąd zlecił ponownie przymusowe odebranie dziecka, identyczne postanowienie zostało wydane w dniu 1 lipca 2008 roku (zob. paragraf 22 powyżej). Sąd wskazał w uzasadnieniu postanowienia na brak współpracy ze strony matki w zakresie wykonania ustaleń dotyczących kontaktów z dzieckiem oraz stwierdził, że egzekucja kontaktów wymaga ścisłej współpracy obojga rodziców, którzy zobowiązani są działać dla dobra dziecka.

38. W dniach 6 kwietnia oraz 21 kwietnia 2010 roku skarżący wniosł ponownie do sądu o udzielenie asysty. W dniu 18 kwietnia 2010 roku nie stawiał się na kolejnym spotkaniu wyznaczonym na ten dzień. W dniu 16 maja 2010 roku matka nie otworzyła drzwi, kiedy skarżący w asyście

kuratora sądowego przybył na spotkanie z chłopcem. Kurator ponownie poinformował prokuratora o braku współpracy ze strony matki.

39. W dniu 20 czerwca 2010 roku matka ponownie nie otworzyła drzwi skarżącemu, któremu asystował kurator i ostatecznie Policja.

40. W dniu 29 czerwca 2010 roku skarżący ponownie wniósł do sądu o udzielenie asysty. W odpowiedzi, sąd zwrócił się do skarżącego z pytaniem, czy jego pismo powinno być rozumiane jako kolejny wniosek o udzielenie pomocy przez kuratora sądowego w celu wykonania ustaleń dotyczących kontaktów z dzieckiem. Skarżący wyjaśnił, że po prostu zwrócił się do sądu, by ten udzielił mu rady, w jaki sposób może rozwiązać sytuację, która pozostaje niezmienna, ponieważ matka nie wyraża chęci współpracy.

41. W dniu 29 czerwca 2010 roku kurator ustalił, że postępowanie wykonawcze w odniesieniu do postanowienia z dnia 29 marca 2010 roku jest zakończone z uwagi na upływ terminu trzech miesięcy, który określa art. 598^{12a} Kodeksu postępowania cywilnego.

42. W lipcu 2010 roku skarżący złożył dwukrotnie zażalenie do prokuratora okręgowego na przedmiotową sytuację.

43. W dniu 18 lipca 2010 roku skarżący ponownie bezskutecznie próbował zobaczyć się z synem. Kurator sądowy nie stawiał się, najwyraźniej dlatego, że skarżący nie złożył kolejnego wniosku do sądu o udzielenie asysty a termin wykonania postanowienia nakazującego przymusowe odebranie dziecka upłynął (zob. paragraf 41 wcześniej). Skarżący zawiadomił Policję. Funkcjonariusze przybyli na miejsce, lecz skarżącemu nie udało się zobaczyć z synem, ponieważ funkcjonariusze odmówili udzielenia asysty skarżącemu, mając na względzie fakt, że dziecko przebywało wówczas poza domem. Skarżący domagał się wszczęcia postępowania karnego wobec nich pod zarzutem nadużycia władzy. Sprawie nadano bieg. Dochodzenie wewnętrzne zostało zakończone w dniu 16 września 2009 roku, ponieważ zachowanie funkcjonariuszy nie było agresywne ani niewłaściwe. Następnie, w dniu 15 listopada 2010 roku Prokurator Rejonowy w Lubartowie zakończył dochodzenie prowadzone przeciwko funkcjonariuszom, mając na względzie *inter alia* fakt, że syn skarżącego w rzeczonym czasie przebywał poza domem.

44. W dniach 19 oraz 26 lipca 2010 roku, odpowiednio, skarżący ponownie zwrócił się do sądu oraz kuratora sądowego o udzielenie asysty przy realizacji ustaleń dotyczących kontaktów z dzieckiem. Powołał się na wniosek z dnia 25 sierpnia 2010 roku. W odpowiedzi, w dniu 4 października 2010 roku sąd zlecił kuratorowi przymusowe odebranie dziecka na kontakty ustalone ze skarżącym, mając na względzie sprzeciw matki.

45. W dniu 15 listopada 2010 roku Sąd Rejonowy w Lublinie oddalił wniosek matki o ograniczenie skarżącemu władzy rodzicielskiej. Sąd zmienił następnie ustalenia w przedmiocie kontaktów z dzieckiem określone

w wyroku orzekającym rozwód. Sąd ograniczył władzę rodzicielską matce poprzez poddanie jej nadzorowi kuratora sądowego w zakresie wykonywania przez nią prawa do opieki nad dzieckiem. Następnie sąd zobowiązał matkę do poddania się terapii rodzinnej w celu poprawy komunikacji z ojcem dziecka.

46. Sąd wskazał w uzasadnieniu postanowienia, że pomiędzy rokiem 2001 a 2006 skarżący nie wykazywał zainteresowania synem oraz nie łożył na utrzymanie dziecka kwoty 270 zł miesięcznie. Matka złożyła wniosek do komornika o wszczęcie postępowania egzekucyjnego w sprawie alimentów. Postanowienie stało się prawomocne w dniu 23 grudnia 2010 roku.

47. W dniu 21 listopada 2010 roku kurator nie stawił się na spotkaniu, by asystować skarżącemu z uwagi na zły stan zdrowia. W dniu 19 grudnia 2010 roku skarżący przybył zobaczyć się z synem w asyście kuratora, lecz nikt nie otworzył drzwi. Kurator zawiadomił prokuratora o zachowaniu matki.

48. W dniu 27 grudnia 2010 roku skarżący ponownie wniósł do sądu o zapewnienie wykonania przez matkę ustaleń dotyczących kontaktów z dzieckiem oraz złożył do sądu wnioski o udzielenie asysty.

49. W dniu 4 stycznia 2011 roku kurator zakończył postępowanie wykonawcze, odnosząc się do artykułu 598^{12a} Kodeksu postępowania cywilnego.

50. W dniu 14 marca 2011 roku sąd ponownie zlecił kuratorowi przymusowe odebranie dziecka matce celem realizacji ustaleń dotyczących kontaktów z dzieckiem.

51. W dniach 17 kwietnia oraz 15 maja 2011 roku kurator asystował skarżącemu przy spotkaniach, które zostały wyznaczone w tych terminach. Nikt nie otworzył drzwi i kurator zawiadomił prokuratora o zachowaniu matki.

52. W dniach 6 lipca oraz 9 listopada 2011 roku Sąd Rejonowy w Lublinie wydał kolejne postanowienie nakazujące kuratorowi przymusowe odebranie dziecka od matki celem zapewnienia realizacji ustaleń dotyczących kontaktów z dzieckiem na zasadach określonych w tych ustaleniach.

W dniu 17 lipca 2011 roku skarżący złożył do sądu wnioski o pozbawienie matki władzy rodzicielskiej, odnosząc się do niewykonywania przez nią w sposób ciągły ustaleń dotyczących kontaktów z dzieckiem. Sąd Okręgowy w Lublinie zwrócił się do RODK (*Rodzinny Ośrodek Diagnostyczno-Konsultacyjny*) o sporządzenie opinii na okoliczność umiejętności emocjonalnych rodziny i ich komunikacji oraz sytuacji dotyczącej wychowania dziecka.

W sierpniu, wrześniu oraz październiku 2011 roku skarżący ponownie podniósł przed sądem, że matka nie wykonuje ustaleń dotyczących kontaktów z dzieckiem. W dniu 21 grudnia 2011 roku sąd oddalił wniosek o

ukaranie jej grzywną, mając na względzie nowelizację Kodeksu postępowania cywilnego, która weszła w życie w sierpniu 2011 roku.

53. W dniu 11 stycznia 2012 roku Sąd Rejonowy w Lublinie zagroził matce nakazaniem zapłaty na rzecz skarżącego kwoty 1.000 zł. grzywny za każde naruszenie obowiązku w zakresie realizacji kontaktów z dzieckiem.

54. W dniu 28 lutego 2012 roku Rodzinny Ośrodek Diagnostyczno-Konsultacyjny przedstawił sądowi opinię dotyczącą więzi emocjonalnych pomiędzy matką, ojcem i dzieckiem sporządzoną dla celów postępowania, w którym skarżący domagał się przed sądem pozbawienia matki władzy rodzicielskiej. W opinii biegłych ojciec dziecka koncertował się na egzekwowaniu własnych praw. Nie uwzględniał potrzeb oraz oczekiwań dziecka. Biegli wskazali na negatywne konsekwencje dla rozwoju dziecka, wynikające z działań ojca, które zmierzają do pozbawienia matki dziecka władzy rodzicielskiej. Podkreślili, że istnieje silna więź uczuciowa pomiędzy dzieckiem i matką oraz brak takiej więzi pomiędzy ojcem a synem. Biegli zwrócili uwagę na brak chęci i gotowości dziecka do utrzymania kontaktu z ojcem. Zauważyli, że ojciec podjął różne kroki w celu pozbawienia matki dziecka władzy rodzicielskiej, nie biorąc pod uwagę uczuć dziecka.

W dniu 16 kwietnia, 25 maja oraz 9 lipca 2012 roku skarżący zwrócił się do Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie z wnioskiem o nakazanie matce zapłaty na jego rzecz grzywny za naruszenie obowiązku dotyczącego realizacji kontaktów z dzieckiem. Skarżący wycofał następnie pierwszy wniosek. Drugi wniosek został odrzucony z uwagi na niespełnienie przez niego stosowych wymogów prawnych. Skarżący uzupełnił następnie wniosek z dnia 9 lipca 2012 roku odnosząc się do utrudniania przez matkę kontaktu z synem podczas comiesięcznej próby spotkania w lipcu, sierpniu oraz wrześniu 2012 roku.

55. W trakcie wizyty skarżącego we wrześniu 2012 roku, P. poprosił ojca żeby wyszedł z domu oraz powiedział mu, że nikt go tam nie oczekuje i nie lubi.

56. Rząd stwierdził, że w dniu 8 października 2012 roku, w trakcie rozprawy przed Sądem Rejonowym w Lublinie, skarżący oświadczył, że spotkał się z synem w miejscu zamieszkania matki w czerwcu, wrześniu oraz październiku 2012 roku. Skarżący zakwestionował to stanowisko, podnosząc, że każdorazowo widział syna jedynie przez kilka minut.

57. W dniu 5 grudnia 2012 roku Sąd Rejonowy w Lublinie, w odpowiedzi na wniosek skarżącego z dnia 9 lipca 2012 roku, nakazał matce zapłatę na rzecz skarżącego kwoty 2.100 zł., tj. po 300 zł. za każde uprzednie niewypełnienie obowiązku odnoszącego się do realizacji ustaleń dotyczących kontaktów z dzieckiem. Sąd wskazał, że czterokrotnie uniemożliwiła ona kontakt ojcu z synem (w kwietniu, maju, lipcu oraz sierpniu 2012 roku) oraz trzykrotnie przeszkadzała w kontaktach (w czerwcu, wrześniu oraz październiku 2012 roku). Skarżący złożył zażalenie.

Na skutek zażalenia, w bliżej nieokreślonym dniu sąd zmienił wydane postanowienie w taki sposób, że nakazał matce zapłatę na rzecz skarżącego kwoty 7.000 zł. za niewypełnienie obowiązku dotyczącego realizacji ustaleń w zakresie kontaktów z dzieckiem (tj. po 1.000 zł. za każde niewypełnienie obowiązku).

C. Postępowanie karne

58. Wielokrotnie skarżący a następnie także kurator sądowy, który działał na podstawie artykułu 598¹¹ Kodeksu postępowania cywilnego, odpowiednio złożyli zawiadomienie do Prokuratora Rejonowego w Lublinie o obstrukcyjnym zachowaniu matki dziecka oraz niewykonywaniu przez nią ustaleń dotyczących kontaktów z dzieckiem.

59. W dniach 28 czerwca 2006 roku, 9 listopada 2009 roku Policja w Lublinie oraz w dniach 23 marca i 30 września 2010 roku, 3 marca 2011 roku i 13 stycznia 2012 roku Prokurator Rejonowy w Lublinie umorzyli dochodzenie stwierdzając, że matka nie była podmiotem przestępstwa, ponieważ niewpuszczenie do mieszkania oraz uniemożliwienie skarżącemu spotkania z synem nie nosiło znamion czynu zabronionego polegającego na bezprawnym zatrzymaniu małoletniego. Na skutek zażalenia postanowienie zostało utrzymane w mocy przez właściwy sąd, *inter alia*, w dniach 7 grudnia 2010 roku oraz 26 stycznia 2012 roku.

60. W dniu 27 maja 2011 roku Prokurator Rejonowy w Lublinie wniósł akt oskarżenia do Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie przeciwko matce pod zarzutem bezprawnego zatrzymania małoletniego. W dniu 23 września 2011 roku Sąd Rejonowy w Lublinie umorzył postępowanie, wskazując, że rodzic wykonujący władzę rodzicielską nie może być podmiotem przestępstwa polegającego na bezprawnym zatrzymaniu małoletniego poniżej 15 roku życia, także wtedy gdy działał wbrew woli lub bez zgody drugiego z rodziców.

II. WŁAŚCIWE PRAWO KRAJOWE I PRAKTYKA

61. Właściwe prawo krajowe dotyczące wykonywania przez rodzica prawa do odwiedzin w brzmieniu obowiązującym do dnia 13 sierpnia 2011 roku zostało zawarte w wyroku Trybunału w sprawie *P.P. przeciwko Polsce*, skarga nr 8677/03, §§ 69-74, z dnia 8 stycznia 2008 roku.

62. W szczególności, jeżeli sąd nakłada na rodzica sprawującego opiekę nad dzieckiem obowiązek zapewnienia kontaktu dziecka z drugim rodzicem, artykuł 1050 Kodeksu postępowania cywilnego stosuje się celem wykonania tego obowiązku. Artykuł ten stanowi:

“1. Jeżeli dłużnik ma wykonać czynność, której inna osoba wykonać za niego nie może, sąd, w którego okręgu czynność ma być wykonana, na wniosek wierzyciela po

wysłuchaniu stron wyznaczy dłużnikowi termin do wykonania i zagrozi mu grzywną...

2. Po bezskutecznym upływie terminu wyznaczonego dłużnikowi do wykonania czynności, sąd nałoży na dłużnika grzywnę i wyznaczy nowy termin do wykonania czynności.”

63. Artykuł 1092 Kodeksu stanowi co następuje:

“Przy odbieraniu osoby podlegającej władzy rodzicielskiej lub pozostającej pod opieką komornik powinien zachować szczególną ostrożność i uczynić wszystko, aby osoba ta nie doznała krzywdy fizycznej lub moralnej. Komornik powinien zażądać pomocy organu opieki społecznej lub innej powołanej do tego instytucji, a w razie potrzeby pomocy biegłego.”

64. W szczególności, na mocy uchwały Sądu Najwyższego, jeżeli rodzic, który jest zobowiązany na mocy postanowienia sądu do poszanowania praw drugiego rodzica do kontaktów z dzieckiem, uniemożliwia wykonanie tego postanowienia, postanowienia w przedmiocie kontaktów z dzieckiem podlegają wykonaniu w drodze postępowania egzekucyjnego. Przepisy Kodeksu postępowania cywilnego o egzekucję roszczeń niepieniężnych mają zastosowanie do wykonania postanowień sądu dotyczących władzy rodzicielskiej lub prawa do kontaktów z dzieckiem (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 1976 roku, III CZP 94/75, OSNCP 1976 7-8).

65. Na mocy przepisów Kodeksu postępowania cywilnego w brzmieniu obowiązującym od dnia 13 sierpnia 2011 roku, postanowienie sądu w przedmiocie kontaktów z dzieckiem jest tytułem wykonawczym do wniosku złożonego do sądu o nakazanie zapłaty oznaczonej sumy pieniężnej osobie, która nie wykonuje obowiązku w przedmiocie kontaktu z dzieckiem na rzecz uprawnionego rodzica.

PRAWO

ZARZUT NARUSZENIA ARTYKUŁU 8 KONWENCJI

66. Skarżący zarzucił, że polskie władze nie zastosowały skutecznych środków w celu egzekucji prawa do kontaktów z synem, które wynikało z postanowienia wydanego w przedmiocie kontaktów z dzieckiem. Skarżący sformułował zarzut naruszenia Artykułu 8 Konwencji, który w istotnym dla sprawy zakresie stanowi:

“1. Każdy na prawo do poszanowania życia rodzinnego...

2. Niedopuszczalna jest ingerencja władzy publicznej w korzystanie z tego prawa, z wyjątkiem przypadków przewidzianych przez ustawę i koniecznych w demokratycznym społeczeństwie z uwagi na bezpieczeństwo państwowe, bezpieczeństwo publiczne lub dobrobyt gospodarczy kraju, ochronę porządku i

zapobieganie przestępstwom, ochronę zdrowia i moralności lub ochronę praw i wolności innych osób..”

A. Dopuszczalność skargi

67. Trybunał stwierdza, że skarga nie jest oczywiście bezzasadna w rozumieniu Artykułu 35 ust. 3 lit. a Konwencji. Trybunał stwierdza ponadto, że nie jest niedopuszczalna z jakichkolwiek innych przyczyn. Musi zatem zostać uznana za dopuszczalną.

B. Meritum skargi

1. Stanowiska stron

68. Skarżący stwierdził, że władze nie podjęły niezbędnych działań w celu umożliwienia mu kontaktu z synem. Środki zastosowane w rzeczywistości były niedostateczne oraz niewystarczające. Żaden z nich nie doprowadził do faktycznej poprawy sytuacji rodzinnej. Nieprawidłowe działanie zaburzyło w sposób nieodwracalny emocjonalny rozwój dziecka.

69. Skarżący był głęboko zainteresowany, by wykonywać prawo do opieki z należyтым uwzględnieniem dobra dziecka. Zdecydował się podjąć kroki prawne dopiero po tym jak matka kategorycznie pozbawiła go kontaktu z chłopcem. Pomiędzy rokiem 2001 a 2006 skarżący wielokrotnie zwracał się do Policji o udzielenie asysty, lecz żadna pomoc nie została mu udzielona. Nie mając wyboru, skarżący zwrócił się do sądu. Bez znaczenia dla oceny sprawy pozostaje fakt, że skarżący podjął próbę zakwestionowania ojcostwa, ponieważ przedmiotowa kwestia dotyczy jedynie relacji pomiędzy małżonkami.

70. Skarżący zakwestionował stanowisko Rządu, że domagał się, by jego syn został umieszczony w Domu Dziecka. Skarżący zapewnił, że negatywne oświadczenie było wobec niego niesprawiedliwe. Nie wnosił on o umieszczenie dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej, lecz jedynie o to, by sprawował na stałe opiekę nad nim. Umieszczenie w placówce, o której mówił miałyby jedynie charakter tymczasowy i służyłoby wyłącznie umożliwieniu dziecku dostosowania się do zmieniających okoliczności oraz przejście z opieki matki pod pieczę ojca z pomocą specjalistów zatrudnionych w placówce opiekuńczo-wychowawczej. Skarżący miał na względzie jedynie dobro syna. Insynuacje Rządu, że chciał pozbyć się dziecka były nieuzasadnione.

71. Zapewniono następnie, że naganne zachowanie matki stanowiło zagrożenie dla dobra dziecka i jego rozwoju. Postępowanie sądowe było powolne i nieefektywne. Kary grzywny nałożone na nią były zbyt łagodne i wymierzane za rzadko. Nie stanowiły dla niej bodźca do zmiany zachowania. Trzy spotkania skarżącego z synem w czerwcu, wrześniu oraz październiku 2012 roku nie mają znaczenia dla sprawy, ponieważ były to

spotkania przypadkowe – jedno na klatce schodowej budynku, w którym mieszkało dziecko, a inne na ulicy – i żadne z nich nie zostało przeprowadzone zgodnie z postanowieniem dotyczącym kontaktów.

72. Skarżący podniósł, że kurator sądowy nie był bierny, ale działał w sposób nieskuteczny. Podejmowane przez nią kroki ograniczały się do pukania do drzwi matki, a następnie wezwania Policji w sytuacji, gdy odmawiała ich otwarcia. Nie podjęto żadnych innych działań mających na celu osiągnięcie pozytywnego rozwiązania, jak na przykład rozmowa z matką bez obecności skarżącego. Kurator nie zrozumiał sytuacji i nie zajął się nią w sposób właściwy. Ostatecznie, postanowienie dotyczące kontaktów nie zostało wykonane. Niepowodzenia tego nie mógł uzasadniać negatywny stosunek dziecka do ojca. Należało oczekiwać w tych okolicznościach, że dziecko, manipulowane przez matkę, w sytuacji braku kontaktu z ojcem, rozwinię wrogą postawę wobec tego ostatniego. Poniósł on tym samym wielką stratę. Skarżący odniósł się do wyroku Trybunału w sprawie *Z. przeciwko Polsce*, skarga nr 34694/06, z dnia 20 kwietnia 2010 roku, oraz podkreślił, że okoliczności tej sprawy, w której Trybunał stwierdził naruszenie Artykułu 8 były zbliżone do okoliczności niniejszej sprawy.

73. Rząd stwierdził, że pomiędzy rokiem 2001, datą rozstania z matką dziecka, a rokiem 2006, skarżący nie wykazywał żadnego zainteresowania własnym synem. Przez cały ten okres nie zabiegał on o kontakt z dzieckiem. W trakcie postępowania rozwodowego próbował zakwestionować swoje ojcostwo. Zarzut ten został uznany za bezpodstawny. Skarżący wniósł ponadto o pozbawienie matki władzy rodzicielskiej oraz umieszczenie dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej. Skarżący ponowił ten wniosek w związku z postępowaniem dotyczącym kontaktów. Zaczął on ubiegać się o kontakt z dzieckiem dopiero w roku 2006, po tym jak matka wystąpiła o zwiększenie kwoty alimentów.

74. Stosunki pomiędzy skarżącym a jego synem nie mogły układać się w sposób normalny z uwagi na nieobecność ojca przez pierwsze lata życia dziecka oraz niechęć skarżącego wobec matki. Brak więzi emocjonalnych pomiędzy dzieckiem i ojcem został potwierdzony przez biegłych wyznaczonych do sprawy dotyczącej kontaktów z dzieckiem (zob. paragraf 57 powyżej). Rząd podkreślił, iż należy wziąć pod uwagę zachowanie skarżącego wobec syna oraz matki dziecka dokonując analizy niniejszej sprawy.

75. Jeśli chodzi o postępowanie Państwa-Strony Konwencji, w opinii Rządu zostało ono przeprowadzone w sposób sprawny i staranny. Sądy krajowe ustanowiły kuratora w celu objęcia nadzorem wykonania postanowienia w przedmiocie realizacji kontaktów z dzieckiem. Ponadto, sądy zleciły przygotowanie opinii biegłego na okoliczność ustalenia umiejętności skarżącego i matki do sprawowania władzy rodzicielskiej oraz tego czy istnieje więź emocjonalna pomiędzy dzieckiem a rodzicami, a

także by wskazać najlepsze wytyczne w zakresie realizacji kontaktów skarżącego z dzieckiem. Co więcej, sądy zobowiązały matkę do poddania się terapii rodzinnej w celu poprawy komunikacji z ojcem dziecka.

76. Co ważne, sądy często karały matkę grzywną za niewykonanie obowiązku dotyczącego kontaktów z dzieckiem. Rząd stwierdził następnie, że w sierpniu 2011 roku weszły w życie znowelizowane przepisy Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego. Na mocy tych przepisów kara grzywny nie była już wymierzana na rzecz Skarbu Państwa, lecz bezpośrednio na rzecz rodzica uprawnionego do kontaktu z dzieckiem. W następstwie ukarania matki grzywną przez sąd krajowy na podstawie znowelizowanych przepisów, matka zaprzestała uniemożliwiać skarżącemu spotkań z synem. Skarżący mógł zobaczyć się z dzieckiem w czerwcu, wrześniu oraz październiku 2012 roku.

77. Rząd podniósł, że kurator był bardzo aktywny i wielokrotnie zachęcał rodziców do większej współpracy. Dziesięciokrotnie kurator towarzyszył skarżącemu w trakcie wizyt, występował o asystę Policji, w sytuacji gdy matka nie wyrażała zgody na otwarcie drzwi oraz informował organy ścigania o obstrukcyjnym zachowaniu matki. Policja interweniowała w sprawie dwadzieścia razy: piętnaście razy na wniosek skarżącego, trzy razy w odpowiedzi na wezwanie kuratora i dwukrotnie na wniosek matki dziecka. Polskie prawo nie upoważnia Policji do użycia siły, by wejść do mieszkania rodzica, który nie współpracuje a sprawuje opiekę nad dzieckiem.

78. Rząd podkreślił, że konflikt pomiędzy skarżącym a matką jego syna szczególnie utrudniał władzom krajowym działania w celu egzekucji praw skarżącego w przedmiocie kontaktów z dzieckiem. Jednakże, sądy krajowe były w pełni świadome animozji pomiędzy rodzicami i podjęły wszelkie możliwe działania w celu zapewnienia kontaktu skarżącego z synem. Kontakt został ostatecznie umożliwiony w 2012 roku. W trakcie rozprawy, która odbyła się w związku z innym postępowaniem w sprawie kontaktów, w dniu 8 października 2012 roku, skarżący stwierdził, że spotkał się z synem w czerwcu, wrześniu oraz październiku 2012 roku. Późniejsze trudności w zakresie ustalenia i utrzymania regularnego kontaktu wynikały z postawy dziecka. We wrześniu 2012 roku dziecko powiedziało ojcu żeby wyszedł z domu, ponieważ nikt go tam nie oczekuje i nie lubi.

79. Rząd stwierdził w konkluzji, że polskie władze wypełniły swój pozytywny obowiązek, polegający na zapewnieniu skutecznego korzystania przez skarżącego z przysługujących mu praw w zakresie poszanowania życia rodzinnego.

2. Stanowisko Trybunału

80. Związek pomiędzy skarżącym a jego synem wchodzi w zakres "życia rodzinnego" w rozumieniu Artykułu 8 ust. 1 Konwencji. Powyższe nie zostało zakwestionowane.

81. Wzajemne korzystanie przez rodzica i dziecko ze wspólnego towarzystwa stanowi podstawowy element „życia rodzinnego” w rozumieniu Artykułu 8 Konwencji (zob., między innymi, *Monory p. Rumunii i Węgrom*, skarga nr 71099/01, z dnia 5 kwietnia 2005 roku, § 70, oraz *Vojnity p. Węgrom*, skarga nr 29617/07, § 28, z dnia 12 lutego 2013 roku).

82. Zasadniczym celem Artykułu 8 jest ochrona jednostki przed arbitralną ingerencją władz publicznych. Jednakże, zawiera on także pozytywne zobowiązania tkwiące w skutecznym „poszanowaniu” życia rodzinnego. Zobowiązania te mogą dotyczyć stosowania środków w celu zabezpieczenia poszanowania życia rodzinnego, nawet w obszarze relacji pomiędzy jednostkami, włączając w to zarówno ramy regulacyjne systemu sądenia i egzekucji chroniące prawa jednostek, jak również implementację, gdy jest to właściwe, szczególnych środków. Dodatkowo zawarte są w niej pozytywne zobowiązania do skutecznego „poszanowania” życia rodzinnego (zob., między innymi, *X i Y p. Holandii*, z dnia 26 marca 1985 roku, § 23, Seria A nr 91, oraz *Zawadka p. Polsce*, skarga nr 48542/99, § 53, z dnia 23 czerwca 2005 roku). Zarówno w negatywnym jak i pozytywnym kontekście, należy znaleźć równowagę pomiędzy wykluczającymi się interesami jednostki i wspólnoty, włączając w to także zainteresowane osoby trzecie, jak również margines swobody uznania państwa (zob., między innymi, *Keegan przeciwko Irlandii*, z dnia 26 maja 1994 roku, § 49, Seria A nr 290 oraz *Siemianowski przeciwko Polsce*, skarga nr 45972/99, § 97, z dnia 6 września 2005 roku). W ten sposób Trybunał uwzględni także interes ogólny zapewnienia poszanowania dla rządów prawa (zob. także *D. przeciwko Polsce* (dec.), skarga nr 8215/02, z dnia 14 marca 2006 roku, oraz *Cristescu przeciwko Rumunii*, skarga nr 13589/07, § 61, z dnia 10 stycznia 2012).

83. Trybunał wielokrotnie stwierdzał, iż w sprawach dotyczących opieki nad dzieckiem nadrzędne znaczenie ma dobro dziecka. Należy przede wszystkim uwzględnić najlepszy interes dziecka (zob., w tym celu, *Gnahoré przeciwko France*, skarga nr 40031/98, § 59, ECHR 2000-IX), który - w zależności od swojego charakteru i wagi - może być nadrzędny w stosunku do interesu rodziców (zob. *Sahin przeciwko Niemcom* [GC], skarga nr 30943/96, § 66, ECHR 2003-VIII). W szczególności, rodzic nie może na podstawie Artykułu 8 Konwencji być uprawniony do zastosowania środków, które byłyby szkodliwe dla zdrowia i rozwoju dziecka (zob. *Scozzari i Giunta przeciwko Włochom* [GC], skargi nr 39221/98 i 41963/98, § 169, ECHR 2000-VIII oraz *P., C. i S. przeciwko Zjednoczonemu Królestwu*, skarga nr 56547/00, § 117, ECHR 2002-VI).

84. W sytuacji, gdy przedmiotowe środki dotyczą sporu rodziców w sprawie ich dzieci, zadaniem Trybunału nie jest zastępowanie właściwych organów krajowych w zakresie regulowania kwestii kontaktów, lecz raczej zbadanie pod względem zgodności z Konwencją decyzji wydanych przez

władze krajowe w ramach wykonywania ich swobody uznania. Czyniąc to, Trybunał musi dokonać oceny, czy powody rzekomo usprawiedliwiające jakiegokolwiek środki podjęte przez wzgląd na korzystanie przez skarżącego z jego prawa do poszanowania życia rodzinnego są właściwe i wystarczające. (zob., między innymi, *Olsson przeciwko Szwecji*, z dnia 24 marca 1988 roku, § 68, Seria A nr 130, oraz *Wojciech Nowak przeciwko Polsce*, skarga nr 11118/06, § 45, z dnia 8 czerwca 2010 roku).

85. Linia orzecznicza Trybunału konsekwentnie utrzymuje, że Artykuł 8 zawiera prawo rodzica do tego, aby podjęte zostały środki zmierzające do powtórnego połączenia go z dzieckiem, a także obowiązek władz krajowych do podjęcia takich działań. Powyższe dotyczy nie tylko przypadków przymusowego umieszczenia dzieci w domach opieki i wdrażania środków opiekuńczych (zob., *inter alia*, *Olsson przeciwko Szwecji (nr 2)*, z dnia 27 listopada 1992 roku, § 90, Seria A nr 250), lecz także spraw, w których spory dotyczące kontaktów i miejsca zamieszkania dzieci wynikają pomiędzy rodzicami i/lub pozostałymi członkami rodziny dzieci (zob., na przykład, *Hokkanen przeciwko Finlandii*, z dnia 23 września 1994 roku, § 55, Seria A nr 299).

86. Obowiązek podjęcia przez władze krajowe działań zmierzających do ułatwienia kontaktu temu z rodziców, który po rozwodzie nie sprawuje opieki nad dzieckiem nie jest jednak absolutny (zob., *mutatis mutandis*, *Hokkanen*, cytowany powyżej, § 58). Zasadnicza kwestia dotyczy tego, czy władze podjęły wszelkie niezbędne kroki w celu ułatwienia kontaktu, jakich można by słusznie oczekiwać w szczególnych okolicznościach każdej tego typu sprawy (zob., *mutatis mutandis*, *Hokkanen*, cytowany powyżej, § 58). Innym ważnym czynnikiem, jaki należy uwzględnić w postępowaniach dotyczących dzieci jest to, że szczególnie istotną rolę odgrywa czas, ponieważ zawsze istnieje niebezpieczeństwo, że jakiegokolwiek proceduralne opóźnienie doprowadzi *de facto* do rozstrzygnięcia danej kwestii przed sądem oraz że proces podejmowania decyzji powinien zapewnić odpowiednią ochronę interesów rodziców (zob. *W. przeciwko Zjednoczonemu Królestwu*, z dnia 8 lipca 1987 roku, §§ 62-64, Seria A nr 121, oraz *Plaza przeciwko Polsce*, skarga nr 18830/07, § 74, z dnia 25 stycznia 2011 roku). W odniesieniu do obowiązku państwa do podejmowania pozytywnych zobowiązań, Trybunał stwierdził, iż w sprawach dotyczących wykonywania prawa do kontaktu jednego z rodziców Artykuł 8 zawiera prawo rodzica do tego, aby podjęte zostały środki zmierzające do powtórnego połączenia go z dzieckiem, a także obowiązek organów krajowych do podjęcia takich działań, przy czym interes dziecka wskazuje, iż wszelkie działania należy podejmować w sposób chroniący relacje międzyludzkie oraz, jeżeli jest to właściwe i wtedy, gdy jest to właściwe, w sposób służący „odbudowaniu” rodziny; obowiązkiem państwa nie jest uzyskanie określonego rezultatu, lecz zapewnienie środków (zob., między innymi, *Ignaccolo-Zenide przeciwko Rumunii*, skarga nr 31679/96,

§ 94, ECHR 2000-I; *Nuutinen przeciwko Finlandii*, skarga nr 32842/96, § 127, ECHR 2000-VIII; *Hokkanen przeciwko Finlandii*, z dnia 23 września 1994 roku, § 55, Seria A nr 299-A; *Gnahoré przeciwko Francji*, skarga nr 40031/98, § 59, ECHR 2000-IX oraz także *Nistor przeciwko Rumunii*, skarga nr 14565/05, §§ 70, 109, z dnia 2 listopada 2010 roku; *Cristescu przeciwko Rumunii*, skarga nr 13589/07, § 57, z dnia 10 stycznia 2012 roku).

87. W świetle powyższych zasad orzecznictwa Trybunału, decydujące znaczenie w niniejszej sprawie ma to, czy polskie władze podjęły wszelkie niezbędne środki w celu umożliwienia egzekucji kontaktów z dzieckiem zgodnie z ustaleniami zawartymi w wyroku orzekającym rozwód. Wyrok ten przyznawał skarżącemu prawo do odwiedzin dziecka w każdą trzecią niedzielę miesiąca w godzinach 10:00-12:00 w miejscu zamieszkania matki oraz w jej obecności. Zadaniem Trybunału jest rozstrzygnięcie, czy środki podjęte przez polskie władze były odpowiednie i skuteczne, jak można by słuszenie oczekiwać w zaistniałych okolicznościach, w celu umożliwienia spotkań skarżącego z dzieckiem.

88. Trudności związane z ustaleniem kontaktu były spowodowane w dużej mierze animozją pomiędzy byłą żoną skarżącego a nim samym. Trybunał jest świadomy faktu, że spory dotyczące opieki nad dzieckiem z samej swojej natury są wyjątkowo delikatne dla każdej z zaangażowanych stron oraz że władze krajowe nie mają szczególnie prostego zadania, by zapewnić wykonanie wyroku sądowego w sporze, w którym zachowanie jednego bądź obojga rodziców jest dalekie od bycia konstruktywnym. W przedmiotowej sprawie konflikt pomiędzy skarżącym a matką dziecka wyjątkowo utrudniał władzom krajowym działanie zmierzające do pełnego wykonania przez skarżącego prawa do kontaktów z dzieckiem.

89. Trybunał stwierdza, że na organach krajowych spoczywał obowiązek zapewnienia egzekucji kontaktów z dzieckiem, ponieważ to one sprawują władzę publiczną oraz posiadają do dyspozycji środki, które umożliwiają rozwiązanie problemów stojących na przeszkodzie wykonaniu kontaktów. Trybunał zauważa w tym względzie, że wnioski skarżącego w przedmiocie egzekucji kontaktów z dzieckiem doprowadziły ostatecznie do wielokrotnego ukarania matki dziecka grzywną w wysokości, na przykład, 600 zł. w dniu 17 grudnia 2007 roku, 700 zł. w dniu 9 kwietnia 2008 roku oraz 800 zł. w dniu 17 września 2008 roku.

90. Sądy wymierzyły matce kolejne kary grzywny, zobowiązując ją do wykonania ustaleń dotyczących kontaktów z dzieckiem, a także wyznaczyły termin na realizację tego obowiązku.

91. Należy zauważyć, że w dniu 1 lipca 2008 roku sąd ustanowił kuratora i wyznaczył jej zadanie polegające na sprawowaniu nadzoru nad wykonywaniem ustaleń dotyczących kontaktów z dzieckiem. Na mocy tej decyzji kurator został zobowiązany do asystowania skarżącemu przy każdej

wizycie u dziecka zgodnie z terminami określonymi w wyroku. Następnie kurator asystował skarżącemu w trakcie wszystkich wizyt.

92. Sądy wielokrotnie wydawały postanowienia w przedmiocie egzekucji kontaktów z dzieckiem w następstwie wniosków skarżącego o udzielenie pomocy w spotkaniach z synem, oraz ustanawiały ponownie kuratorów w celu sprawowania nadzoru nad wykonaniem tych postanowień.

93. Sąd rodzinny, w postanowieniu wydanym w dniu 15 listopada 2010 roku, wskazał na trudności, które wynikły w związku z wykonywaniem ustaleń dotyczących kontaktów z dzieckiem. Mając na względzie powyższe, sąd ograniczył władzę rodzicielską matce poprzez poddanie jej nadzorowi kuratora sądowego w zakresie wykonywania przez nią prawa do opieki nad dzieckiem. Następnie sąd zobowiązał ją do poddania się terapii rodzinnej w celu poprawy komunikacji ze skarżącym.

94. Po wejściu w życie nowelizacji Kodeksu postępowania cywilnego w sierpniu 2011 roku, sądy dwukrotnie nakazały jej zapłatę odszkodowania na rzecz skarżącego w związku niewypełnieniem obowiązku dotyczącego realizacji ustaleń w zakresie kontaktów z dzieckiem.

95. Podsumowując, nie można stwierdzić, że władze pozostały beczynne w zakresie wykonywania spoczywających na nich obowiązków.

96. Na koniec, istotne znaczenie dla dokonania oceny sprawy ma fakt, że w kontekście postępowania rozwodowego skarżący stwierdził, że nie jest biologicznym ojcem P. Próbował on także w sposób bezskuteczny zakwestionować swoje ojcostwo w odrębnym postępowaniu. Ponadto, sąd ustalił, że pomiędzy rokiem 2001 a 2006 skarżący nie wykazywał żadnego zainteresowania synem oraz że nie łożył na jego utrzymanie kwoty 270 zł miesięcznie. Nie przedstawiono przed Trybunałem żadnego wyjaśnienia, dlaczego skarżący nie wypełniał obowiązku alimentacyjnego.

97. Trybunał przypomina, że nie może zastępować organów krajowych w wykonywaniu ich obowiązków odnośnie władzy rodzicielskiej. Jego zadanie ogranicza się raczej do sprawdzenia na podstawie Konwencji decyzji podjętych przez te organy w zakresie korzystania z marginesu swobodnego uznania (zob. *Kaleta przeciwko Polsce*, skarga nr 11375/02, § 58, z dnia 16 grudnia 2008 roku). W niniejszej sprawie Trybunał nie może stwierdzić, że władze przekroczyły zakres swobodnego uznania.

98. Powyższe rozważania stanowią dla Trybunału wystarczającą podstawę do stwierdzenia w konkluzji, że nie doszło do naruszenia Artykułu 8 Konwencji.

Z TYCH PRZYCZYŃ, TRYBUNAŁ JEDNOGŁOŚNIE

1. *Uznaje skargę za dopuszczalną;*

2. *Stwierdza*, że nie doszło do naruszenia Artykułu 8 Konwencji.

Sporządzono w języku angielskim oraz obwieszczono pisemnie dnia 10 czerwca 2014 roku, zgodnie z Regułą 77 ust. 2 i ust. 3 Regulaminu Trybunału.

Fatoş Aracı
Zastępca Kanclerza Sekcji

Ineta Ziemele
Przewodnicząca